

Sag C-186/24**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

8. marts 2024

Forelæggende ret:

Oberster Gerichtshof (Østrig)

Afgørelse af:

22. februar 2024

Appellant:

Dr. Matthäus Metzler som insolvensbehandler

Indstævnt:

Auto1 European Cars B.V.

REPUBLIKKEN ØSTRIG

17 Ob 23/23s

OBERSTER GERICHTSHOF

Oberster Gerichtshof (øverste domstol) har [udelades] som appeldomstol i sagen anlagt af Dr. Matthäus Metzler, LL.M., som insolvensbehandler i insolvensbehandlingen vedrørende *skyldner* [udelades], mod Auto 1 European Cars B.V., NL-1101BA Amsterdam [udelades] vedrørende 62 261,00 EUR med tillæg af renter og omkostninger, foranlediget af en appel iværksat af appellanten til prøvelse af kendelse afsagt af Oberlandesgericht Linz (den øverste regionale domstol i Linz) som appeldomstol af 21. september 2023, GZ 1 R 110/23m-20, hvorved dom fra Landesgericht Linz (den regionale domstol i Linz) af 12. maj 2023, GZ 4 Cg 70/22i-10, blev ophævet, afsagt følgende

K e n d e l s e:

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges følgende præjudicielle spørgsmål i henhold til artikel 267 TEUF:

1. Skal artikel 31, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/848 af 20. maj 2015 om insolvensbehandling (»forordning (EU) 2015/848«)

fortolkes således, at opfyldelse af forpligtelser over for en skyldner, der skulle være sket til insolvensbehandleren, også omfatter opfyldelse af forpligtelser, der følger af en retshandel, som skyldneren først har indgået, efter at insolvensbehandlingen var indledt og beføjelserne var overført til insolvensbehandleren?

Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende:

2. Skal artikel 31, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/848 af 20. maj 2015 om insolvensbehandling (»forordning (EU) 2015/848«) fortolkes således, at opfyldelsesstedet ifølge denne bestemmelse er det sted, hvor tredjemandens betaling foretages via overførsel fra en bankkonto dér, selv om tredjemanden ikke er hjemmehørende i den pågældende medlemsstat, men i en anden medlemsstat, når retshandelen ikke blev indgået og ydelsen fra skyldneren, der er genstand for insolvensbehandlingen, ikke blev erlagt i sidstnævnte stat, men derimod via en filial, som tredjemanden havde i en anden medlemsstat, nemlig den stat, hvor insolvensbehandlingen blev indledt?

II. [Udelades] [Udsættelse af sagen]

Præmiss er:

I.

A: Faktiske omstændigheder:

- [1] Ved kendelse af 25. maj 2022, sagsnummer AZ 17 S 56/22t, indledte Landesgericht Linz insolvensbehandlingen vedrørende skyldneren. Sagsøgeren blev udpeget som insolvensbehandler (kurator). Indledningen af insolvensbehandlingen og udpegningen af insolvensbehandleren blev ligeledes bekendtgjort den 25. maj 2022.
- [2] Sagsøgte er et nederlandsk selskab med hjemsted i Nederlandene. Selskabet er en af de førende brugtvognsforhandlere i Europa; det er medlem i en koncerngruppe, der opererer i hele Europa og har en filial i Østrig. Ved købsaftale af 2. juni 2022, der blev indgået i sagsøgtes filial – og altså på et tidspunkt, hvor insolvensbehandlingen var indledt – solgte skyldneren en personbil til sagsøgte til 48 870 EUR. Køretøjet blev udleveret i Østrig, og sagsøgte overførte derefter købsprisen fra en konto i Tyskland til den konto i Østrig, som skyldneren havde angivet.

B: Parternes påstande og anbringender og det hidtidige sagsforløb:

- [3] Sagsøgeren nedlagde påstand om betaling af 48 870 EUR til skyldnerens bo, der er under insolvensbehandling, og gjorde herved gældende, at skyldneren havde indgået købsaftalen efter indledning af insolvensbehandlingen. På det tidspunkt, hvor insolvensbehandlingen blev indledt, var skyldneren ejer af køretøjet. Sagsøgte overførte købsprisen på 48 870 EUR til en anden persons

- konto (skyldnerens tidligere samlevers konto). Sagsøgte har i mellemtiden videresolgt køretøjet, og sagsøgeren forlanger derfor værdierstatning til boet.
- [4] I retsmødet den 16. marts 2023 udvidede sagsøgeren sin påstand til krav om betaling af køretøjets markedsværdi, der beløber sig til 62 261 EUR.
- [5] Sagsøgte nedlagde påstand om frifindelse og gjorde herved i det væsentlige gældende, at skyldneren ikke ejede køretøjet på det tidspunkt, hvor insolvensbehandlingen blev indledt, og at bilen derfor ikke indgik i boet. Sagsøgte drev kun en filial i Østrig; selskabet havde hjemsted i Nederlandene. Overførslen blev foretaget af sagsøgte – ikke af den østrigske filial – i Tyskland, fra et tysk pengeinstitut. Den omtvistede købsaftale har kun tilknytning til Østrig i og med, at aftalen blev underskrevet og køretøjet blev udleveret dér. Det af sagsøgeren fremsatte krav eksisterer ikke, eftersom tilknytningen til udlandet medfører, at artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 finder anvendelse. Der ville kun kunne rejses krav mod sagsøgte, hvis selskabet havde haft kendskab til, at der var indledt insolvensbehandling; dette var ikke tilfældet.
- [6] Ved den appellerede dom gav retten i første instans fuldt ud sagsøgeren medhold i dennes oprindelige påstand. Den (udvidede) påstand om betaling af yderligere 13 391 EUR med tillæg af renter og omkostninger afviste retten derimod (ved en afgørelse, der i mellemtiden er blevet endelig). Retten fastslog, at den foreliggende konstellation ikke er omfattet af artikel 31 i forordning (EU) 2015/848. Sagsøgte kunne derfor ikke påberåbe sig, at selskabet var beskyttet af denne bestemmelse, fordi det var i god tro.
- [7] Appeldomstolen gav sagsøgte medhold, ophævede dommen fra første instans og hjemviste sagen til retten i første instans til fornyet afgørelse efter en supplerende procedure. Appeldomstolen fastslog, at artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 som følge af EU-retts forrang ikke kun fortrænger § 3, stk. 2, men også § 3, stk. 1, i Insolvenzordnung (herefter »den østrigske lov om insolvens« eller »insolvensloven«). Betalingen til skyldneren var efterprøvet i Tyskland og sket fra en tysk konto. Som følge heraf finder artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 anvendelse. Det var ikke konstateret, om sagsøgte havde kendskab til insolvensbehandlingens indledning, og der kunne følgelig endnu ikke foretages en endelig bedømmelse.
- [8] Med sin appel af appeldomstolens kendelse til Oberster Gerichtshof (øverste domstol) har sagsøgeren nedlagt påstand om stadfæstelse af dommen i første instans; subsidiært om annulation. For det første finder artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 ikke anvendelse, idet denne bestemmelse kun regulerer, om en opfyldelse af en forpligtelse har frigørende virkning, og forudsætter, at der foreligger en gyldig aftale, hvilket der ifølge insolvenslovens § 3, stk. 1, ikke gør. For det andet beskytter artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 kun kontrahentens forventning om, at den retlige

kompetence opretholdes uændret, og omfatter ikke situationer, hvor kontrahenten (som her) først har indgået en aftale med skyldneren, efter at insolvensbehandlingen er indledt. Sagsøgte erlagde desuden den relevante ydelse i Østrig, hvorfor der ikke er nogen tilknytning til udlandet som omhandlet i artikel 31 i forordning (EU) 2015/848.

[9] I sit svarskrift har sagsøgte nedlagt påstand om afvisning af appellen; subsidiært om frifindelse.

C: Relevante retsfor skrifter:

Artikel 7 i forordning (EU) 2015/848 lyder således:

1. Medmindre andet er fastsat i denne forordning, er den lovgivning, der finder anvendelse på insolvensbehandlingen og dens virkninger, lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen indledes (»den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes«).

(2) Lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes, er bestemmende for betingelserne for insolvensbehandlings indledning og afslutning samt for dens forløb. Lovgivningen bestemmer navnlig følgende:

[...]

c) skyldnerens og insolvensbehandlerens respektive beføjelser;

[...]

m) reglerne vedrørende omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv i forbindelse med retshandler, som er til skade for kreditormassen. [...]

Artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 lyder således:

1. En person, som i en medlemsstat opfylder en forpligtelse over for en skyldner, som er genstand for en insolvensbehandling, der er indledt i en anden medlemsstat, selv om opfyldelse skulle være sket til insolvensbehandleren for denne insolvensbehandling, frigøres, hvis han ikke havde kendskab til, at insolvensbehandlingen var indledt.

2. En person, som har opfyldt en sådan forpligtelse inden bekendtgørelsen i henhold til artikel 28, formodes ikke at have haft kendskab til, at insolvensbehandlingen var indledt, medmindre andet godtgøres. En person, som har opfyldt forpligtelsen efter en sådan bekendtgørelse, formodes at have haft kendskab til, at insolvensbehandlingen var indledt, medmindre andet godtgøres.

I 81. betragtning til forordningen anføres følgende:

Det kan forekomme, at nogle af de berørte personer er uvidende om, at der er indledt insolvensbehandling, og i god tro handler i strid med de nye omstændigheder. Med henblik på at beskytte sådanne personer, der som følge af ukendskab til den udenlandske insolvensbehandling foretager en betaling til skyldneren i stedet for til den udenlandske insolvensbehandler, bør det fastsættes, at en sådan betaling frigør den pågældende person.

§ 2 i den østrigske lov om insolvens lyder således:

(1) Retsvirkningerne af, at der er indledt insolvensbehandling, indtræder dagen efter offentliggørelse af insolvensdekretets indhold.

(2) Ved indledning af insolvensbehandlingen fratages skyldneren retten til at råde frit over alle aktiver, der er omfattet af tvangsfuldbyrdelsen, og som skyldneren ejer på dette tidspunkt eller erhverver under insolvensbehandlingen (konkursboet).

§ 3 i den østrigske lov om insolvens lyder således:

(1) Retshandler, som skyldneren foretager efter indledning af insolvensbehandlingen, og som angår skyldnerens bo, der er under insolvensbehandling, er ugyldige i forhold til boets kreditorer. Modydelsen skal tilbageleveres til den anden part, for så vidt den ville medføre berigelse af boet.

(2) Den betalingspligtige frigøres ikke ved betaling af en gæld til skyldneren efter indledning af insolvensbehandlingen, medmindre betalingen er sket til skyldnerens bo, der er under insolvensbehandling, eller den betalingspligtige på betalingstidspunktet ikke havde kendskab til, at insolvensbehandlingen var indledt, og det manglende kendskab ikke skyldes manglende omhu (idet den betalingspligtige burde have haft kendskab hertil).

D: Begrundelse for forelæggelsen:

[10] 1.1. I henhold til henvisningsbestemmelserne i artikel 7, stk. 2, litra c) og m), i forordning (EU) 2015/848 skal skyldnerens og insolvensbehandlerens respektive beføjelser samt reglerne vedrørende omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv i forbindelse med retshandler, som er til skade for kreditormassen, bedømmes på grundlag af lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes. Hvorvidt retshandler har virkning, hvilken rækkevidde begrænsningerne af skyldnerens rådighedsret har, og om der kan ske en godtroserhvervelse fra skyldneren er følgelig spørgsmål, der afgøres efter lex fori concursus; der skal dog herved navnlig tages hensyn til artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 (jf. *Trenker i Koller/Lovrek/Spitzer, IO, 2. Auflage [2022], Art 7 EuInsVO, punkt 16; Maderbacher i Konecny, Insolvenzgesetze, Art 7 EuInsVO, 2015 [status 1. 9. 2018 rdb.at], punkt 38; Knof i Uhlenbruck, InsO, 16. Auflage [2023], Art 7 EuInsVO, punkt 49, 102; Duursma-*

Kepplinger i *Duursma-Kepplinger/Duursma/Chalupsky*, EuInsVO [2002], Art 4, punkt 15).

- [11] 2.1. I henhold til østrigsk ret fratages skyldneren ved indledning af insolvensbehandlingen retten til at råde frit over alle aktiver, der er omfattet af tvangsfuldbyrdelsen, og som vedkommende ejer på dette tidspunkt eller erhverver under insolvensbehandlingen (skyldnerens bo, der er under insolvensbehandling), (insolvenslovens § 2, stk. 2). I henhold til insolvenslovens § 3, stk. 1, er retshandler, som skyldneren foretager efter indledning af insolvensbehandlingen, og som angår boet, ugyldige i forhold til boets kreditorer.
- [12] 2.2. Indledningen af insolvensbehandling medfører en rådighedsbegrænsning for skyldneren i to henseender, nemlig dels en faktisk begrænsning, idet insolvensbehandleren overtager administrationen, og dels en retlig begrænsning, der indtræder direkte gennem indledning af insolvensbehandlingen og medfører, at skyldnerens retshandler er ugyldige i sig selv. Rådighedsrestriktionen indebærer ikke, at skyldneres handleevne begrænses generelt. Den pågældende kan fortsat indgå forpligtelser. Skyldnerens retshandler, som angår boet, er imidlertid ugyldige i forhold til boets kreditorer (jf. dom RS0063784, 17 Ob 6/21p). Skyldneren kan således fortsat påtage sig kontraktlige forpligtelser, men deraf følgende krav kan ikke gøres gældende til skade for boet, indtil insolvensbehandlingen er ophævet (jf. *Kodek i Koller/Lovrek/Spitzer*, IO, 2. Auflage, § 3 IO, punkt 6).
- [13] 2.3. Såfremt konkursboet mister et aktiv som følge af en retshandel, der er ugyldig i henhold til insolvenslovens § 3, stk. 1, kan dette tilbagesøges (jf. dom 17 Ob 12/21w). Hvis erhververen ikke længere er i stand til at tilbagelevere den genstand, som vedkommende har erhvervet fra skyldneren, f.eks. fordi vedkommende som følge af videresalg ikke længere er i besiddelse heraf, skal det bedømmes på grundlag af civilrettens regler, hvorvidt erhververen er forpligtet til at betale erstatning eller opfylde krav, der er baseret på uberettiget berigelse (jf. *Schubert i Konecny*, *Insolvenzgesetze*, § 3 KO, punkt 21).
- [14] 2.4. I modsætning til insolvenslovens § 3, stk. 2, indskrænker insolvenslovens § 3, stk. 1, der regulerer spørgsmålet om ugyldighed af skyldneres retshandler, som angår skyldnerens bo, der er under insolvensbehandling, ikke dette princip til fordel for en tredjemand i god tro, der erhverver et aktiv fra skyldneren, og som – uforskyldt – ikke har fået kendskab til, at der er indledt insolvensbehandling.
- [15] 2.5. I henhold til insolvenslovens § 3, stk. 2, frigøres den tredjemand, der betaler sin gæld til skyldneren, ikke. Denne regel er udtryk for princippet i insolvenslovens § 3, stk. 1, idet modtagelse af betaling også er en retshandel som omhandlet i insolvenslovens § 3, stk. 1. Eftersom skyldneren fratages beføjelsen til at råde over boet, har vedkommende heller ikke kompetence til

at modtage ydelser hidrørende fra krav, der indgår i boet. Dette gælder ikke, hvis ydelsen er erlagt til boet, eller den betalingspligtige uforskyldt ikke havde kendskab til, at der var indledt insolvensbehandling.

- [16] 3.1. Artikel 31, stk. 1, i forordning (EU) 2015/848 har derimod til formål at beskytte en tredjemand i god tro, som i en anden medlemsstat end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, uden at have kendskab hertil opfylder en forpligtelse over for skyldneren, selv om opfyldelse skulle være sket til insolvensbehandleren. En sådan opfyldelse har friggørende virkning (jf. *Klauser/Weber i Konecny, Insolvenzgesetze, Art 31 EuInsVO 2015* [status 1. 9. 2018 rdb.at], punkt 1; *Scholz-Berger i Koller/Lovrek/Spitzer, 2. Auflage, Art 31 EuInsVO, punkt 1, Müller i Mankowski/Müller/J.Schmidt, EuInsVO 2015, Art 31 EuInsVO, punkt 2).*
- [17] 3.2. I retslitteraturen fremføres det, at artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 forudsætter, at tredjemanden skulle have opfyldt sin forpligtelse over for insolvensbehandleren, hvilket kræver, at skyldneren, der er genstand for insolvensbehandlingen, havde en fordring. Artikel 31 i forordning (EU) 2015/848 omfatter derfor kun boets fordringer (jf. *Klauser/Weber*, som anført ovenfor, punkt 7, *Scholz-Berger*, som anført ovenfor, punkt 4, *Müller*, som anført ovenfor, punkt 10). Dette betyder, at artikel 31, stk. 1, i forordning (EU) 2015/848 ikke ville skulle anvendes på tredjemands opfyldelse af forpligtelser over for skyldneren, når de pågældende ydelser hidrører fra en retshandel, som skyldneren har foretaget efter indledning af insolvensbehandlingen, og som er ugyldig i sig selv, idet der i så fald ikke er tale om fordringer, der tilkommer boet, og opfyldelsen følgelig ikke skal ske til insolvensbehandleren.
- [18] Det kan imidlertid omvendt fremføres, at det ikke allerede følger af ordlyden i artikel 31, stk. 1, i forordning (EU) 2015/848, der kun på generel vis taler om opfyldelse af en forpligtelse over for skyldneren, at bestemmelsen ikke ligeledes omfatter ydelser, som den betalingspligtige erlægger til skyldneren uden at have kendskab til indledningen af insolvensbehandling og således på grundlag af en ugyldig retshandel.
- [19] EU-Domstolens dom i sag C-251/12, der vedrørte forgængerbestemmelsen i artikel 24, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs, er ikke relevant her og skaber derfor ikke yderligere klarhed. Nævnte sag vedrørte nemlig ikke en tredjemands opfyldelse af en forpligtelse over for skyldneren men derimod en betaling, der var foretaget på begæring af skyldneren, til dennes kreditorer efter indledning af insolvensbehandlingen.
- [20] 3.3. Såfremt artikel 31, stk. 1, i forordning (EU) 2015/848 fortolkes således, at en sådan opfyldelse af en forpligtelse ligeledes henhører under anvendelsesområdet for bestemmelsen, er spørgsmålet, hvor forpligtelsen er blevet opfyldt. Opfyldelsesstedet anses for at være det sted, hvor fallentens

debitor faktisk har erlagt ydelsen. Det anses i så henseende for at være tilstrækkeligt, at der er foranlediget en pengeoverførsel i en anden medlemsstat (*Klauser/Weber*, som anført ovenfor, punkt 12; *Scholz-Berger*, som anført ovenfor, punkt 7; *Müller*, som anført ovenfor, punkt 8).

[21] Sagsøgte har en filial i Østrig. I henhold til østrigsk retspraksis defineres en filial som en økonomisk selvstændig forretningsvirksomhed med egen organisatorisk funktion. En filial har ikke retsevne; rettigheder og pligter tilkommer, henholdsvis påhviler, derimod det udenlandske selskab (6 Ob 40/19d).

[22] Spørgsmålet er, om det sted, hvor pengeoverførslen foretages, også skal anses for at være opfyldelsesstedet, når fallentens debitor, der er hjemmehørende i en medlemsstat, har en filial som omhandlet ovenfor i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen blev indledt, og afvikler retshandelen via denne filial, idet pengebeløbet dog overføres fra en konto i en anden medlemsstat, der ellers ikke er nogen særlig tilknytning til.

[23] III. [Udelades] [national procesret]

Oberster Gerichtshof

Wien, den 22. februar 2024

[Udelades]